

Міністерство освіти і науки
Вища Банкова школа (м. Познань)
Економічне відділення
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія
Факультет початкової освіти та філології

ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ

Матеріали роботи Всеукраїнського
круглого столу з міжнародною участю

*з метою входження системи вищої освіти України в єдиний
європейський простір та з нагоди Дня Незалежності
Республіки Польща*

23 листопада 2017 року

Вища Банкова школа (м.Познань)
Економічне відділення (м.Щецин)
Хмельницька гуманітарно-педагогічна академія

**«ТЕНДЕНЦІЇ РОЗВИТКУ ВИЩОЇ ОСВІТИ В
ЄВРОПЕЙСЬКОМУ СОЮЗІ: РЕАЛІЇ ТА ПЕРСПЕКТИВИ»**

Матеріали роботи
Всеукраїнського круглого столу
з міжнародною участю

**з метою входження системи вищої освіти України в
єдиний європейський простір та з нагоди Дня
Незалежності Республіки Польща**

23 листопада 2017 року

Хмельницький – 2017

УДК 06(4):378.014(043.2)

ББК 74.48(4),215.1

Т33

Рекомендовано до друку вченою радою
Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії
(протокол № 12 від 01 листопада 2017 року)

Рецензенти: **Інна Шоробура** – доктор педагогічних наук, професор;
Анжей Кокель – доктор наук гуманістичних

Т33	Тенденції розвитку вищої освіти в Європейському Союзі: реалії та перспективи / Матеріали Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю [за наук. ред. Ящук І.П.; упоряд. Біницька К.М., Рашина І.О., Моцна Т.А.]. – Хмельницький : Науково-видавничий відділ, 2017. – 335 с.
------------	---

Матеріали Всеукраїнського круглого столу з міжнародною участю орієнтовані на розгляд проблем розвитку вищої освіти в Європейському Союзі та сприяння систематизації та розповсюдженню сучасних європейських освітніх тенденцій в Україні. У колі уваги дослідників – представників низки суспільних наук – впровадження досвіду модернізації вищої освіти країн Європейського Союзу в Україні.

Матеріали Всеукраїнського круглого столу розраховані на науковців – істориків, філософів, соціологів, економістів, педагогів, а також студентську молодь і всіх, хто цікавиться проблемами формування освітньої і наукової стратегії в контексті входження України в єдиний європейський простір вищої освіти.

Розповсюджувати та тиражувати без офіційного дозволу Хмельницької гуманітарно-педагогічної академії забороняється.

За достовірність фактів, цитат, власних імен, посилань на літературні джерела та інші відомості відповідають автори публікацій.

© Колектив авторів, 2017

©Макет обкладинки: Підгурський О.С., Рашина І.О., 2017

ЗМІСТ

ПЕРЕДМОВА	9
Nahornyĭ Ya.V. Professional preparation of the future teachers-philologists	11
Балух М.М. Формування здоров'язберезувальних компетентностей майбутнього вчителя початкових класів як педагогічна проблема.....	21
Барановська В.М. Інформатична культура вчителя – шлях до його професійного й культурного становлення	27
Бих А. В., Сівак Н.А. Характеристика освітньої системи Німеччини	33
Біницька К.М. Професійні компетентності вчителів початкової освіти: польський погляд	39
Біницька О.П. Участь українських вищих навчальних закладів у міжнародних освітніх програмах як форма фандрайзінгу	43
Бондар О.С. Специфіка підготовки магістрів до управління навчальними закладами.....	46
Бучківська Г.В. Етнокультурне та професійне становлення майбутнього вчителя початкових класів засобами народного декоративно-ужиткового мистецтва	50
Вітюк І.С. Основні завдання підготовки вчителів до інноваційної діяльності	56
Габатель О.В., Поляновська О.Р. Формування інформаційної культури майбутніх вчителів початкових класів	61
Гайдамашко І.А. Деякі аспекти формування креативності майбутніх педагогів	68
Глушок Л.М. Політична коректність при перекладі.....	73

Гуцол Л.М. Самореалізація особистості: сучасне наукове уявлення	80
Дарманська І.М. Компетентність майбутніх керівників загальноосвітніх навчальних закладів із позицій європейських еталонних рамок	86
Довгаль А.І., Рашина І.О. Характеристика початкової ланки освіти у Фінляндії	91
Дутчишин Т.П., Рашина І.О. Використання інтерактивних технологій навчання у роботі вищих навчальних закладів	97
Завалко А. М., Коляда Н. М. Тренінг як необхідна складова професійної діяльності соціального працівника	102
Заворотна Н.А. Формування пізнавальної активності студентів закладів вищої освіти	107
Зданевич Л.В. Регіональні особливості підготовки фахівців із дошкільної освіти в країнах Європейського Союзу	112
Казакова Н.В. Профілактика та подолання професійного вигорання майбутніх учителів початкової школи у ході педагогічної практики	130
Кіфлюк В. Р., Сівак Н.А. Інноваційні технології навчання в початковій школі сучасної Польщі	137
Кокоша А. В., Коляда Н. М. Європейський досвід професійної підготовки майбутніх соціальних працівників	142
Крентовська А.П. Досвід інклюзивної освіти Європи для реформування освіти України (з досвіду роботи вчителя-дефектолога Естонії)	147
Кузьма І.І. Реалізація ігрових технологій у закладах початкової та дошкільної освіти України у контексті використання ідей польського досвіду	151
Мисик О.С. Формування фахової компетентності	157

педагогів як базового критерію стандартів педагогічної освіти у країнах Європи	
Моцна Т.А. Модернізація української вищої школи у контексті впровадження Болонського процесу	162
Нікітова І.І. Керівництво самостійною роботою студентів-філологів в умовах євроінтеграції	167
Очеретяний А.В. Свобода вибору як важлива життєва цінність студентів	176
Петрюк Л.П. Фінська освітня система в умовах глобалізаційних процесів	181
Писарчук О.Т. Суб'єктність як основа інноваційної діяльності вчителя початкової школи	187
Пісоцька Л.С. Зарубіжний досвід підготовки фахівців дошкільної освіти	193
Повзун В.Е. Менторство – ефективний спосіб взаємодії студента і викладача у вищих навчальних закладах Великобританії	199
Поліщук О.С., Поліщук О.В. Філософсько-світоглядні орієнтири розвитку освіти у контексті євроінтеграції	204
Рашина І.О. Розвиток системи вищої освіти України в процесі європейської інтеграції	212
Сашко І.С. Суспільна місія університету: європейський досвід	217
Сівак Н. А. Соціалізація молоді у педагогічній спадщині Януша Корчака	221
Тригуб І. І. Тенденції професійної підготовки експертів у галузі освіти у Східноєвропейських країнах.....	228
Осецька О.Р., Рашина І.О. Підготовка вчителя початкової школи до роботи в умовах інклюзивної освіти в Україні	234

Федорчук О.С., Рижа Т.В. Фінансове забезпечення функціонування освітнього середовища вищого навчального закладу	239
Фрига І.О. Особливості навчання дорослих	244
Цавалюк Т.О. Психологічні аспекти попередження конфліктів у системі «Викладач-Студент»	250
Цегельник Т.М. Використання гуманістичного потенціалу Януша Корчака у створенні естетотерапевтичного освітнього середовища	255
Чайка В.М. Професійний саморозвиток педагога в концепціях зарубіжних дослідників	261
Чайка В. М., Ратушняк Н. О. Особливості інклюзивної освіти в країнах Європи	268
Чекаленко В. Т. З'ясування сутності та змісту поняття студентська молодь	275
Чернуха Н. М., Люшненко Л. Л. Тенденції розвитку системи вищої освіти в Україні та за кордоном: основні напрями	281
Чернюк С.В. Формування життєвих цінностей студентської молоді	287
Чорна Н. В. Розвиток креативності педагога в процесі практичної діяльності	293
Швець Т.В., Саковська О.О. Використання інформаційно-комунікаційних технологій як одна з умов євроінтеграції	299
Шнира Т. В., Рашина І.О. Особливості використання технічних засобів навчання на уроках в початковій школі	309
Шоробура І.М. Управління системою вищої освіти в Словацькій Республіці	314
Яблонська О.А., Рашина І.О. Розвиток вищої освіти в Україні на сучасному етапі становлення суспільства	319

Янкович О. І. Реалізація ідей польського досвіду підготовки майбутніх учителів початкової освіти до інтегрованого навчання в Україні	325
Слюзко В.І. Тенденції розвитку вітчизняної вищої школи на шляху України до Європи	330

Кузьма І.І.,
кандидат педагогічних наук

РЕАЛІЗАЦІЯ ІГРОВИХ ТЕХНОЛОГІЙ У ЗАКЛАДАХ ПОЧАТКОВОЇ ТА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ УКРАЇНИ У КОНТЕКСТІ ВИКОРИСТАННЯ ІДЕЙ ПОЛЬСЬКОГО ДОСВІДУ

Реформування нової української школи передбачає поділ початкової освіти на два цикли: адаптаційно-ігровий та основний [2, с. 21]. Навчання на першому з них організовується через діяльність, ігровими методами як у класі, так і поза його межами, що забезпечує цікаве навчання як один із ключових принципів нового Державного стандарту початкової загальної освіти [3, с. 2].

Необхідність формування ключових компетентностей в ігровій формі спонукає до вивчення європейського досвіду навчання у початкових школах, зокрема в Польщі, оскільки в цій країні з кожним роком підвищується рівень навчальних досягнень учнів, запроваджено інтегрований підхід, є позитивні напрацювання у реалізації інноваційних форм і методів в освітньому процесі.

У польській педагогіці використовуються гра й забава як види ігрової діяльності. Вони не ототожнюються. Традиційно вважається, що забава здійснюється добровільно і супроводжується переживанням позитивних емоцій. Участь у грі може бути обов'язковою. І тоді стимулом стає «треба».

З 90-х рр. минулого століття в Польщі розвивається педагогіка забави. Її ідеї проникли в цю країну з Австрії і

пропагувалися клубом аніматора забави КЛАНЗА (згодом товариством педагогів та аніматорів КЛАНЗА).

Польські вчені (Р. Домань, З. Заорська, Е. Кендзьор-Нечипорук, З. Хофман, К. Шмідт) обґрунтували теоретичні засади, визначили особливості цієї субдисципліни. Педагогіка забави – це сукупність методів (технік, прийомів), цілі якої впливають з концепції гуманістичної педагогіки, зокрема Гештальт теорії [6, с. 22].

Основні ідеї цієї теорії викладені у таких правилах:

- жити «зараз»;
- жити «тут», у цій ситуації;
- приймати себе таким, яким я є;
- сприймати і взаємодіяти зі своїм оточенням, з таким, яке воно є, а не з таким, яким би хотілося, щоб воно було;
- бути чесним із самим собою;
- виражати те, що ти хочеш, про що думаєш, що відчуваєш, а не маніпулювати собою й іншими за допомогою раціоналізації, очікувань, засуджень і спотворень;
- повною мірою відчувати всі емоції, які виникають, як приємні, так і неприємні;
- не приймати тих зовнішніх вимог, які входять в протиріччя з власним кращим знанням про себе;
- бути готовим до здобуття нового досвіду;
- бути відкритим до змін і прагнути до зростання;
- зберігати в пам'яті минуле і в перспективі піклуватися про майбутнє.

Завданням педагогіки забави є реалізація таких методів, що впливають на емоційну сферу дитини, сприяють появі позитивних відчуттів, збуджують активність, зміцнюють почуття безпеки, формують

упевненість в собі, допомагають спілкуватися в колективі, а також здійснювати рефлексію над особистим досвідом і переживаннями.

Основними принципами педагогіки забави є добровільність участі, уникнення суперництва, стимулювання всіх рівнів спілкування, використання різноманітних засобів самовираження [5].

Під час проведення забави використовуються різні елементи, обґрунтовані в методиці КЛАНЗИ, наприклад: логотип, футболки жовтого кольору для вчителів, вихователів або аніматорів, танці для групи, кольоровий «парашут», кольоровий ігровий тунель, шахівниця, асоціативні картки і різноманітні реквізити для активних ігор на свіжому повітрі [1, с. 205].

Існує багато різних видів забави, зокрема:

- забави, які сприяють інтеграції в колектив, пізнанню нового оточення;
- забави, що використовують рух, танець, жест, що усувають напругу м'язів і психічну напругу;
- дидактичні ігри – формулювання проблеми і пошук шляхів їх вирішення;
- дискусійні ігри – всебічний аналіз проблеми із залученням досвіду і попередніх знань;
- методи, що полегшують переказування інформації;
- драма – гра з поділом на ролі як вступ до обговорення конкретної проблеми;
- забави, що створюють можливість здійснення самооцінки, пізнання ієрархії цінностей, власної спонтанної поведінки;
- забави, що інтегрують групу, передбачають спільну активну діяльність без поділу на тих, що беруть участь і спостерігають[5].

Для того, щоб у забаві був успішно реалізований її потенціал, педагоги добре готуються до її проведення. Передусім чітко визначають цілі й завдання, пишуть план дій. Організатор забави має потурбуватися про створення приязної атмосфери, у якій дитина безпечно себе почуває; зорієнтувати маленьких школярів на спільні дії, а не на суперництво. Педагог повинен акцентувати увагу на всіх успіхах вихованців, пам'ятаючи, що недоцільно виправляти помилки й критикувати під час гри. Під час гри учитель з керівника, що займає позицію стояти над дітьми, вивищуватися над ними, бачити все і віддавати розпорядження, перетворюється в друга дитини, помічника на дорозі життя, що цілком відповідає засадам педагогіки партнерства нової української школи.

У закладах початкової та дошкільної освіти України педагогіка забави не є настільки поширеною, як у Польщі. Водночас самі ігри й забави так само популярні, як у педагогіці європейських держав. Зазвичай ці види ігрової діяльності ототожнюють. Під час забав не мусять використовуватися логотипи, футболки жовтого кольору тощо. Проте забави, які описуються у книгах польських авторів, часто відомі в Україні понад півстоліття, наприклад «Коло слів» (коли дитина має назвати назву міста з літери, на яку закінчувалася попередня назва міста). Цікавими є забави «Казкові каламбури» (треба жестами зобразити казку, назву якої мають відгадати інші учасники), «Помідор» (українська гра у фантики) тощо. Різновиди цих забав є добре відомі українським дітям. Проте не всі польські й українські забави відповідають принципам педагогіки забави, й, зокрема, методиці КЛАНЗА. Реалізація саме таких забав є

напрямом подальшої роботи з дітьми дошкільного та молодшого шкільного віку .

У перспективі в ігровій діяльності закладів початкової та дошкільної освіти нашої країни доцільно реалізовувати такі ідеї польської педагогіки:

– розмежування гри й забави як форм початкової та дошкільної освіти дітей;

– урізноманітнення ігор і забав для підвищення ефективності навчання, розвитку творчої активності дітей, їх самореалізації, формування вміння спілкуватися з ровесниками й дорослими, виховання морально-ціннісних орієнтацій;

– проведення драматичних дійств спільно з батьками й учителями, у яких чергуються різноманітні забави на певну тему;

– використання забави як засобу бути щасливим «зараз» і «тут».

Список використаних джерел

1. Деркач-Падясек Т. І. Специфіка використання методики КЛАНЗА у навчальному процесі / Т. І. Деркач-Падясек // Наукові записки Національного університету «Острозька академія». – Серія «Філологічна». – 2014. – Вип. 42. – С. 204 – 208.

2. Нова українська школа. Концептуальні засади реформування середньої школи [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mon.gov.ua/Новини202016/12/05/konczepczyia.pdf>

3. Новий державний стандарт початкової загальної освіти (2017) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : [http://mon.gov.ua/content /Новини/2017/08/21/-novij-derzhavnij-standart-pochatkovoyi-zagalnoyi-osviti.pdf](http://mon.gov.ua/content/Новини/2017/08/21/-novij-derzhavnij-standart-pochatkovoyi-zagalnoyi-osviti.pdf)

4. Hofman Z. Jak pracować z grupą z wykorzystaniem pedagogiki zabawy? O metodzie KLANZY [Wydanie elektroniczne] / Zdzisław Hofman
https://blizejprzedszkola.pl/upload/files/Jak_pracowac.pdf

5. Kędzior-Niczyporuk E. Pedagogika zabawy jako metodyka pracy z grupą [Wydanie elektroniczne] / Elżbieta Kędzior-Niczyporuk. – URL :
https://www.sbc.org.pl/Content/10086/Kedzior_Pedagogika_zabawy.pdf

6. Pedagogika zabawy w edukacji kulturalnej / red. Elżbieta Kędzior-Niczyporuk. – Lublin : "Klanza", 2006. – 242 s.